

Το παραμύθι του σπανού

ΗΤΑΝΕ μια φορά κι έναν καιρό ένας βασιλιάς. Εκείνος ο βασιλιάς ήθελε να ιδεί κόσμο, και επερπάτησε χώρες και τόπους πολλούς.

Με καιρό ήρθε σ' ένα χωριό και πήγε και κατάλυσε σε μιανής χήρας γυνάικας το σπίτι. Η χήρα αυτή που σας λέου ήτανε νέα και όμορφη πολύ, ώστε που ο βασιλιάς δε μπορούσε να κρατήσει την αγάπη του κι έκαμε με δαύτη ένα παιδί.

Φεύγοντας άφησε τη μία του ασημένια πιστόλα σε κείνη τη χήρα και της λέει πως «Άμα γεννηθεί το παιδί μας και μεγαλώσει, να μου το στείλεις στην τάδε πόλη, που εγώ είμαι βασιλιάς εκεί.»

Έτσι είτε κι έφυγε.

Ύστερα απ' ολίγον καιρό εγέννησεν η χήρα ένα αρσενικό παιδί. Το παιδί εμεγάλωνε, μα δεν γνώριζε το πατέρα του. Μια μέρα από τις πολλές πάει στη μάνα του και της ζητάει να του πει ποιος είναι ο πατέρας του.

Η μάνα του, βλέποντας που δεν εμπόρει να κάμει αλλιώς, του λέει: «Παιδί μου, ο πατέρας σου βρίσκεται στην τάδε πόλη κι είναι βασιλιάς εκεί. Σύρε κει, και να και τούτη την πιστόλα, και, άμα του τη δείξεις, θα σε γνωρίσει πως είσαι παιδί του. Τήραξε καλά όμως, αν απαντήσεις σπανό στο δρόμο σου, να γυρίσεις χωρίς χασομέρια πίσω.»

Το παιδί πήρε την ευχή της μάνας του και μία δύο κίνησε για την πολιτεία. Στο δρόμον οπου πήγαινε απαντά ένα σπανό. Θυμήθηκε κείνο που τού ειπεν η μάνα του και γύρισε πίσω. Εκίνησε κι άλλη μια φορά πάλι, και πάλι απαντάει άλλοινε σπανό. Το παιδί γύρισε και τότε πίσω. Στην τρίτη φορά, όταν εκόντευε να φτάσει στην πολιτεία, τρεις τέσσαρες ώρες σα να ειπούμε μακριά, απαντάει ένα σπανό πάλι που τράβαγε τον ίδιο δρόμο.

«Ε, μά!» λέει. «Μια φορά, δυο φορές γύρισα, τώρα πλια δε ξαναγυρίζω.»

Άκουσεν έναν τέτοιο λόγο ο σπανός και πάει κοντά και το χαιρέτάει το παιδί και το ρωτάει πού παγαίνει.

«Ε, πάου ίσαμε τη πολιτεία.» λέει εκείνο.

Τότες ο σπανός το άρχισ' απός απόξω και το ρώταγε τι πάει να

Πελοποννησος. — Ν. Γ. Πολίτης. *Νεοελληνικά ανέκτα του Φιλολογικού Σχολίου Παρνασσού* 1 (1870), 46-56.

κάμει εκεί και γιατί είτε κείνα τα λόγια σαν τον είδε. Το παιδί βλέποντας το σπανό καλόγνωμον άνθρωπο, σαν αθώο και απονήρευτο πού ήτανε, κάθισε ένα προς ένα και του λέει όλη αυτή την ιστορία, πως στην πολιτεία εκείνη ήτανε ο βασιλιάς, ο πατέρας του, και πάει να τον εύρει.

«Και δε σ' είδε ποτέ ο πατέρας σου;» ρωτάει ο σπανός.

«Πώς να με ιδεί;» λέει εκείνο, «που πριν να γεννηθώ έφυγε και διάη στο βασιλείο του;»

Ο σπανός, σαν κακής ψυχής άνθρωπος πού ήτανε, έβαλε στο νου του να καταστρέψει το παιδί και να πάει κείνος στο βασιλιά να του ειπεί πως είναι παιδί του.

Στο δρόμο, λοιπόν, που πήγαινανε, διψάσανε. Πάνε παραπέρα, βλέπουνε ένα πηγάδι.

«Αμή τώρα.» λέει ο σπανός, «ηύραμε πηγάδι, μα νερό να ιδούμε πως θα πιούμε.»

«Έννοια σου.» του λέει το παιδί, «κατεβαίνω εγώ κάτω και βγάνω.»

Σαν κατέβηκε κι έφτασε στον πάτο του πηγαδιού, παίρνει ο σπανός μια μεγάλη και θεόρατη πλάκα και κουκουλώνει το πηγαδιού το στόμα.

Το παιδί το κακόμοιρο είδε που δε μπορούσε νά βγει, θυμήθη κείνο που τού ειπεν η μάνα του, πως, άμα ιδεί σπανό, να γυρίσει πίσω, και αρχίνησε να κλαίει: «Βρε αμάν, βρε ξαμάν! Βρε βγάλε μ' όξω!»

Ο σπανός χαιπάρι δεν το 'χε και ετοιμαζότανε να τραβήξει το δρόμο του. Μα από τις πολλές κλάψες του παιδιού το λυπήθηκε και στέκεται από πάνω από το πηγάδι και του λέει πως τότε θα το βγάλει όξω, άμα του κάνει όρκο πως, α πεθάνει και γυρίσει, θα μαρτυρήσει του βασιλιά πως είναι παιδί του, και να πάνε στην πολιτεία και να περνάει σα ψυχοπαίδι του σπανού, και ό,τι κάνει αυτός εκείνο να μη λέει τίποτα.

Είδε το παιδί πως δεν εμπόρει να κάμει αλλιώς και έκαμε τον όρκο πως

«Α πεθάνω και γυρίσω,
τότε να το μαρτυρήσω!»

Τότες ο σπανός έβγαλε την πλάκα, και εβγήκε το παιδί κατακίτρινο και τρομασμένο.

Εκινήσανε, πάνε, πάνε, εφτάσανε στην πολιτεία. Ο σπανός παρουσιάσθηκε στο βασιλιά πως ήτανε τάχα παιδί του, και το παιδί εκείνο που έσερνε κοντά του ψυχοπαίδι του.

Ελησμόνησα όμως να σας ειπώ πως την πιστόλα δεν την έδωκε το παιδί του σπανού, παρά την είχε μέσα στη φουστανάλα του κρυμμένη.

Ο βασιλιάς, που ελησμόνησε τη πιστόλα που είχε αφήσει για γνώρισμα του παιδιού του, εδέχτηκε το σπανό με χαρές και αγαλλιάσεις και τον έβαλε σε μία ολόχρυση κάμερα.

Το πρώι που ξύπνησε, τον ρωτάει ο βασιλιάς πώς επέρασε και πώς του φάνηκε το παλάτι.

Ο σπανός, που ήθελε να καταστρέψει το παιδί για να μην τύχει και ειπέ τιποτα του βασιλιά, λέει με κακό σκοπό: «Πατέρα, βασιλέα μου, ούλα τα καλά τα 'χεις στο παλάτι σου, τρία μονάχα σου λείπουνε.»

«Και ποια 'ναι κείνα τα τρία;» τον ρωτάει ο βασιλιάς.

«Είνα», του λέει ο σπανός, «η φιλιδισένια κάμερα,

το πουλί πουλί τ' αηδόνι
και το πετροχελιδόνι,

και η πεντάμορφη του κόσμου.»

«Αμή τώρα, πώς θα τα αποκτήσω αυτά;» λέει ο βασιλιάς.

«Εννοια σου, βασιλέα μου,» του λέει εκείνος. «Εγώ έχω ένα ψυχοπαιδί, που μπορεί να πάει να σ' τα φέρει.»

Πάει τότες γλήγορα στο παιδί και του λέει: «Ο βασιλιάς επρόσταξε να πας να φέρεις είκοσι φορτώματα φιλιδισι για να φτιάσει τη φιλιδισένια κάμερα, τι αλλιώς, α δε τα φέρεις, θα σε κόψει.»

Το παιδί τού έλεγε με τα δάκρυα στα μάτια: «Μα πού θα πάου να τά βρω, που δε ξέρω καθόλου μήτε πού είναι το φιλιδισι μήτε πώς το βγάνουνε;»

Ο σπανός τίποτα, το σκοπό του.

Τέλος πάντων, είδε κι απόειδε το παιδί πως δε μπορούσε να κάμει αλλιώς, σηκώθηκε και κίνησε να πάει όπου το βγάλει η τύχη. Στο δρόμο που πήγαινε, σα μισή ώρα να ειπούμε, απόστασε και κάθισε στο δρόμο και άρχισε να κλαίει για την κακή του και ψυχρή του μοίρα.

Εκεί που έκλαιγε έτσι απαρηγόρητα, να κι έρχεται μια γριά μαυροφορεμένη και πάει κοντά του και του λέει: «Τι έχεις, καφερό παιδί; Γιατί κλαίς έτσι;»

«Ε, τι να 'χω, μάνα μου;» λέει κείνο. «Τως και τως, ο βασιλιάς με διάταξε να πάου να φέρω είκοσι φορτώματα φιλιδισι, τι αλλιώς θα με κόψει, και εγώ, σαν ανήξερος πού ειμαι, έτσι θα πάου να χαθώ σε καμιά μεριά και να φάνε τα θέρια και τα όρνια από μένα.»

«Εννοια σου, παιδί μου,» του λέει η γριά, που ήτανε η μοίρα του.

«Εγώ να σε κάμω να μη χαθείς, και να λύσεις το ζήτημα του βασιλιά.»
«Α, σς ήτανε αυτό βολετό, κυρά μου,» της λέει εκείνο, «κι εγώ γίνομαι σκλάβος σου.»

«Ε,» του λέει τότε η μοίρα του, «να γυρέψεις από το βασιλιά δέκα φορτώματα ψωμί κι άλλα δέκα κρασί, και να πας σε κείνο τον κάμπτο που είν' από πίσω από τούτο το βουνό που βλέπεις. Και συ να είσαι καββάλα σ' ένα γλήγορο άλογο. Και σαν πας σε κείνον τον κάμπτο κατά το δειλί, εκεί είναι μία λίμνα. Να ριζεις ούλα τα φορτώματα το κρασί μέσα σε δαύτη και να βάλεις τα ψωμιά γύρω, να κρυφθείς και συ σε μια μεριά και να κάθεται να προσμένεις. Τότε θα 'ρθουνε αναρίθμητο κοπάδι ελέφαντες και θα φάνε τα ψωμιά και θα πιούνε από το νερό της λίμνας. Σαν πιούνε από κείνο το νερό, θα πέσουνε ζαλιμένα και δε θα μπορούνε ούτε να κουνηθούνε. Τότες συ να πας μ' ένα σπαθί να τους σκοτώσεις ούλους και να πας τα κόκαλά τους του βασιλιά.»

Το παιδί χαρούμενο κίνησε να πάει στο παλάτι και γυρεύει από το βασιλιά τα δέκα φορτώματα το ψωμί και τ' άλλα δέκα το κρασί, κι ένα καλό άλογο και σπαθί για δαύτονε. Τα πήρε, για να μη τα πολυλογούμε, και κίνησε και διάη σε κείνονε τον τόπο που τού ειπε η μοίρα του, κι έκαμε και καθώς τού ειπε, μόνο, αντίς για να κρυφτεί, από το φόβο του ανέβη σ' ένα ψηλό ψηλό δενδρό και θώρειε γύρω.

Σε λίγο ήρθανε ένα ασκέρι ελέφαντες, που σείστανε η γη. Εφάγανε τα ψωμιά και ήπιανε νερό από τη λίμνα, και έτσι πέσανε χάμου λωλωμένα από το κρασί σαν ξερά. Το παιδί δεν χάνει καιρό, καταβαίνει από το δενδρό και σφάζει ούλους τους ελέφαντες, και κείνοι μουγκρίζανε μονάχα και δεν μπόρειγαν να σεισθούνε. Πιάνει ύστερα και τους γδέρνει και τους βγάνει τα κόκαλά τους και τα δόντια τους, τα φορτώνει στα άλογα και πάει στο βασιλιά.

Ο σπανός, σαν είδε το παιδί να γυρίσει πίσω, τι το θέλεις, έγινε σκυλί μονάχο.

Τρέχει, λοιπόν, στο βασιλιά και του λέει: «Ε, βασιλέα μου, βλέπεις τι δουλειά σου 'καμε το ψυχοπαιδί μου! Αυτό είναι άξιο να πάει να σου φέρει και

το πουλί πουλί τ' αηδόνι
και το πετροχελιδόνι.

Ο βασιλέας, σαν είδε έτσι άξιο το παιδί, ειπε του σπανού να πάει να το παρακαλέσει να πολεμήσει να του φέρει και το πουλί.

Ο σπανός κείνο γύρευε. Τρέχει στο παιδί και του λέει: «Έτσι κι έτσι, ο βασιλιάς λέει ή να πας να φέρεις

το πουλί πουλί τ' αηδόνι
και το πετροχελιδόνι,

ή θα σε κόψει.»

Το παιδί, τι να κάμει, κίνησε και πήγε στην ίδια μεριά κι έκλαιγε, έκλαιγε...

Παρουσιάζεται πάλι η μοίρα του και το ρωτάει γιατί κλαίει.

«Τως και τως,» της λέει εκείνο.

Τότες του λέει αυτή: «Να γυρέψεις από το βασιλιά ένα γλήγηγορο άλογο που να φεύγει σαν τον αέρα. Να πας στο δείνα δάσος που είναι ένα δέντρο, και κει είναι

το πουλί πουλί τ' αηδόνι
και το πετροχελιδόνι,

και γύρου το φυλάνε σαράντα δράκοντες. Συ να πας τη νύχτα, που θα κοιμούνται οι δράκοντες. Να ξεπεζέψεις από τ' άλογο σου και ν' ανέβεις απάνω στο δέντρο, και να τηράξεις μη σείσεις τα κλαριά και ζυπνήσουν οι δράκοντες, τι εχάθης. Άρπάξε τότε το πουλί, καρβαλί-κεψ το άλογο σου και φεύγα σαν αστραπή.»

Το παιδί έκαμε καθώς του είπεν η μοίρα του. Παίρνει τ' άλογο, το καρβαλικεύει και πάει στο δάσος. Ανεβαίνει απάνω στο δέντρο και αρπάζει το πουλί και, για να μη του φύγει, δαγκώνει τα πόδια του στα δόντια του. Κει που κόντευε να καρβαλικεύει, τονε μυρίζουνται οι δράκοντες και χυμάνε απάνω του με μια ορμή, που σείστηκε το βουνό και ξεριζωθήκανε τα δέντρα. Το παιδί κόντεψε να μείνει στα πόδια του από τον τρόμο του, μα δίνει μια, καρβαλικεύει το άλογο, με το πουλί στα δόντια, δίνει σκαλιά τ' αλόγου κι αφανίστηκε από μπροστά από τους δράκοντες.

Πάει, το λοιπόν, έτσι με το πουλί και το παραδίει του βασιλιά. Και κείνος έκαμε χαρές περισσές και το αντάμειψε το παιδί με χίλια δύο χαρίσματα.

Ο σπανός, πώς να κάμει να χαλάσει το παιδί, πάει στο βασιλιά και του λέει: «Πατέρα μου,» (γιατί τον έλεγε πατέρα) «βλέπεις το ψυχοπαίδι μου πόσο άξιο ήτανε. Τώρα να το στείλουμε να φέρει και την πεντάμορφη του κόσμου, για να μη λείπει τίποτα από το παλάτι, και, άμα γυρίσει, τότες να το χορτάσουμε δώρα και χαρίσματα.»

Ο βασιλιάς διάταξε έτσι να γίνει.

Πάει, το λοιπόν, ο σπανός και το λέει του παιδιού.

Κείνο πάει στην ίδια μεριά που πήγε και τες άλλες δύο φορές, και κάθισε κι έκλαιγε.

Παρουσιάστηκε πάλι η μοίρα του και, για να μη τα πολυλογούμε, του λέει: «Να τι να κάμεις: Να γυρέψεις από το βασιλιά δέκα φορτώματα κρέας, δέκα φορτώματα στάρι και άλλα δέκα μέλι. Να τα πάρεις και να τραβήξεις το δείνα δρόμο. Στο δρόμο που θα πας θ' απαντήσεις ένα δάσος, και μέσα σε κείνο το δάσος βρίσκονται βλιησιδι λέοντες, που θα ορμήσουνε απάνω σου να σε καταξέσχισουνε. Τότες συ μη χάνεις καιρό. Πρωτού να ορμήσουνε απάνω σου, ρίξε τους τα δέκα φορτώματα το κρέας. Α σου ειπώνε: "Τι θέλεις 'πό μας," συ να ειπείς: "Τίποτα," και ό,τι σου δώσουνε να το πάρεις. Παραπέρα θ' απαντήσεις αναρίθμητους μύρηγκες, που, αν πέσουνε απάνω σου, σε καταφάγανε όσο με που να ειπείς "Κύριε, ελέησο." Συ ανακάλωσε εκεί τα δέκα φορτώματα το σιτάρι και το ίδιο να κάμεις και στα μέρη-μήγκια: Α σου πούνε να ζητήσεις τίποτα, συ να ειπείς: «Δε θέλω,» και α σου δώσουνε, να μη τ' αφήσεις. Παρέκει θα ιδείς ένα σύννεφο με λίσσια. Μη χάσεις και κει καιρό, μόν' άδειασε τα δέκα φορτώματα το μέλι και το ίδιο να κάμεις και κει: α σου ειπώνε, να ζητήσεις ό,τι θέλεις. Άμα τραβήξεις λίγο, θα πας στο κάστρο που είναι η πεντάμορφη του κόσμου. Εκεί θα σου βάλουνε ζητήματα, και συ θα τα διαλύσεις με τη βοήθεια των θηρίωνε, των μελιγκονιώνε και των μελισσώνε. Θα σε βάλουνε ύστερα να διαλέξεις από σαράντα γυναικές μπουμπουλεμένες τη πεντάμορφη. Εσύ να έχεις προφωνεμένη τη βασιλισσα των μελισσώνε να πάει να καθίσει στο κεφάλι της πεντάμορφης, και, όπου καθίσει, εκείνη να πάρεις και να φύγεις.»

Το παιδί έκαμε καθώς το προφώνησεν η μοίρα του. Επήρε τα δέκα φορτώματα το κρέας, τα άλλα δέκα το στάρι και τα δέκα το μέλι, και πήρε το δρόμο που του παράγγειλεν η μοίρα του.

Σα μπήκε μες στο λόγκο, πριχού προφτάσουνε τα λεοντάρια να ορμήσουνε απάνω του, τους πετάει τα δέκα φορτώματα το κρέας. Τα λεοντάρια χυθήκανε απάνω στο κρέας και το καταφάγανε αμέσως.

Ύστερα λένε του παιδιού: «Αχ, ετούτο το καλό που μας έκαμες, τι καλό θέλεις να σου κάμουμε;»

«Εννοια σας, τίποτα,» λέει το παιδί.

«Όχι,» του λέει ο βασιλέας των λιονταριώνε, και πιάνει και βγάνει μια τρίχα από τη χιούτη του. «Να τούτη την τρίχα και, άμα μας χρεϊασθείς, ακούμπησέ τηνε μονάχα σε φωτιά και εμείς πλασκώσαμε στη στιγμή.»

Πάει παραπέρα, βρίσκει εκείνα τα αναρίθμητα μελιγκόνια. Ρίχνει τα δέκα φορτώματα το σιτάρι, και, καθώς πέσανε απάνω του, το ξεπαστρέψανε σ' έναν «Πιστεύω».

Κείνοι που του βάλανε τα ζητήματα, σαν είδανε πόφαγε τα σαράντα κακάβια το χυλό, κόψανε το αίμα τους και τού ειπανε: «Να κάμεις και το δεύτερο ζήτημα.»

Και του βάλανε μια κοτζιάμου αποθήκη γιομάτη από στάρι, κριθάρι, αραβόσιτι, καλαμπόκι, και του λένε: «Να, ετούτη την αποθήκη να την καθαρίσεις ούλη, και χωριστά να βάλεις το στάρι, χώρια το κριθάρι και χώρια το καλαμπόκι, που μήτε σπυρί από το ένα να μην είναι στο άλλο.»

Τι να κάμει; Στέκεται πάλε και συλλογίζεται. «Βρε», λέει, «γι' ας καλέσω τα μελιγκόνια, να ιδώ μήμπα και με βοηθήσουνε.»

Ότι άγγιξε το φτερό στη φωτιά, να σου και καταφατάσανε εκείνο το αναρίθμητο φουσατό τα μερμήγκια.

«Τι μας θέλεις, αφεντικό;» του λένε.

«Να, ετούτη την αποθήκη», τους λέει εκείνος, «μου βάλανε να καθαρίσω, κι εγώ δε μπορώ, και σας εκάλεσα να ιδώ μην τύχει και μπอเรτέ να την ξεχωρίσετε σεις.»

«Μπα,» λένε εκείνα, «στη στιγμή!»

Και πιάνουνε και, κουκί προς το κουκί, σε μια ώρα κάμανε τρεις χωριστούς σωρούς στην αποθήκη κι εφύγανε λέγοντας: «Σα μας ξαναχρησιασθείς πάλι, αφεντικό, να κάψεις το φτερό κι εμείς εφτάσαμε.»

Είδανε και πάλι οι φυλακιάτορες το πρωί πως ήτανε ούλα καλά καμωμένα και δε μπορούσανε να βρούνε κουσούρι.

Τι να κάμουνε; Του λένε: «Ε, να ιδούμε... Και το τρίτο ζήτημα αμπορέεις να κάμεις, θα πάρεις τη πεντάμορφη του κόσμου.»

Και του βάλανε σαράντα πιθάκια γιομάτα μέλι και του λένε: «Σου βάλουμε πρώτα κοπιαστικές δουλειές. Να τώρα που σου βάνουμε γλυκές. Κάθισε, λοιπόν, να τα φας και τα σαράντα πιθάκια το μέλι, τι αλλιώς θα σε κόψουμε.»

Και πιάνουνε και σφαλάνε τις πόρτες της αποθήκης και τονε κλειούνε και κείνονε μέσα, να φάει τα σαράντα πιθάκια το μέλι.

Εκείνος εδυμήθη αμέσως τα μελίσινα και ανοίγει ένα παναθώρακι της αποθήκης και ακουμπάει στο τσιγάρο του το φτερό των μελιώνων. Τότε, βσσσς, έφτασε ένα σύννεφο από μελίσινα, που την ημέρα την έκανε νύχτα και εσκέπαζε τον ήλιο. Για να μην τα πολυλογούμε, κάθονται και τα μελίσινα και φάγανε και ξεγλείψανε ούλα τα πιθάκια το μέλι, που, αν έβανε κανείς για δοκιμή εκεί τη γλώσσα του, δε θα καταλάβαινε καθόλου πως πρώτα ήτανε και μέσα μέλι. Και έτσι φύγανε τα μελίσινα. Κράτησε μονάχα το παιδί τη βασιλίσσά τωνε, για να του δείξει το πρωί την πεντάμορφη του κόσμου.

Ύστερα του λένε, όπως και τα λιοντάρια: «Ετούτο το καλό που μας έκαμες, τι καλό θέλεις να σου κάμουμε;»

Εκείνος τους λέει: «Γίγιοτα.»

«Δε γίνεται,» λένε αυτά. «Να ένα από τα φτερά μας και, άμα μας χρειασθείς, ακουμπήσέ το σε φωτιά και φτάνουμε στη στιγμή.»

Το παιδί τα άφησε και τρέβηξε στο δρόμο του. Εκεί ήρε και τα μελίσινα και τους έχυσε τα δέκα φορτώματα το μέλι. Για να μη τα πολυλογούμε, το ίδιο είπανε και τα μελίσινα, το ίδιο τους απεκριθή και το παιδί, ώσπου του δώσανε κι αυτά ένα φτερό τους λέγοντας πως θα έρθουνε, άμα το εγγίξει στη φωτιά.

Πάει, πάει, πάλι, φτάνει στο κάστρο που είχανε τη πεντάμορφη.

Στην πόρτα που πήγε να μπει, κείνοι που τη φυλάγανε του λένε:

«Ε, του λόγου σου, πού πας;»

«Ήρθα να πάρω τη πεντάμορφη του κόσμου,» λέει εκείνο, χωρίς να δειλιάσει καθόλου.

«Ε, παιδί μου,» του λένε κείνοι, «να παίρνανε έτσι τις πεντάμορφες, θα γέμιζε ο κόσμος από δαύτες! Μόνε γύρισε πάλι, σου λέμε για καλό σου, γιατί πρέπει να κάμεις ούλα τα ζητήματα όσα θα σου βάλουμε για να την πάρεις, τι αλλιώς θα σου κόβουμε το κεφάλι, και εσύ δε θα μπορέσεις να τα κάμεις, και έτσι γύρισε πίσω.»

Κείνο γίγιοτα: «Η τη πεντάμορφη του κόσμου θα μου δώσετε,» τους λέει, «ή δεν το κουνάου αποδώ.»

Είδανε τότε κείνοι την απόφασή του και τού ειπανε πως πρέπει να κάμει πρώτα τρία ζητήματα για να την πάρει.

Σαν εκείνο παραδέχτηκε να τα κάμει, τονε κλείουνε σε μια κάμερα και του βάνουνε σαράντα θεόρατα κακάβια χυλό να τονε φάει ως το πρωί, και εφύγανε. Κάθισε κείνος και πολέμησε, μα ούτε μία κουταλιά από το καθένα μπόρεσε να φάει. Τι να κάμει τότε; Συλλογίζότανε, συλλογίζότανε, όσο που στα ύστερα του θυμήθη να κράξει τα λιοντάρια, μην τύχει και μπορέσουνε και φάνε το χυλό. Βάνει λιγυλάκι την τρίχα των λιονταριών στη φωτιά, και να σου και παρουσιάζονται ούλα μεμιάς σιγά σιγά, χωρίς να τα νιώσει κανείς, και γιόμισε από δαύτα και η κάμερα και το κάστρο ούλο.

«Τι θέλεις, αφεντικό;» του λένε.

«Να, τως και τως,» τους λέει κείνο. «Τούτα τα σαράντα κακάβια το χυλό α μπορέιτε να φάτε ίσαμε το πρωί.»

«Μπα, τούτα μοναχά,» λένε κείνα. «Και χιλιάδες να ήτανε...»

Και κάθονται και στη στιγμή τα κάνουνε πάστρα και έτσι εφύγανε.

Έτσι το πρωί ήρθανε οι φύλακες και, σαν είδανε πως είχε καμωμένο και κείνο το ζήτημα, «Μπράβο!» του λένε. «Έλα να πάρεις και τη πεντάμορφη.»

Τον επήρανε και τον εβγάλανε στην αυλή, που ήτανε σαράντα κορίτσια ούλα το ίδιο αναστημα, τα ίδια σκουτιά, που δε ξεχώριζες τη μία από την άλλη.

«Ε,» του λένε, «διάλεξε και πάρε όποια από δαύτες είναι η πεντάμορφη.»

Τότες απολάει εκείνο τη μέλισσα και τήραγε που θα πάει να καθίσει, χωρίς να τον καταλάβουνε οι φυλάκοι.

Σαν είδε που κάθισε στη μεσιανή, τρέχει και τη βρουτάει.

«Ναι,» λέει, «τούτη θέλω να πάρω!»

«Άξιος!» λένε οι φυλάκοι. «Πήρες τη πεντάμορφη!»

Τότε καθαλικεύει τ' άλογό του, βάνει τη πεντάμορφη πιασώκαπου-λα και τρέχει στη πολιτεία.

Ο σπανός, που ήτανε στο λιακό του παλατιού και αγνάντευε με το τσάλι, σαν τον είδε και ερχότανε, τρέχει, καταβαίνει τη σκάλα και, άμα έφτασε στην πόρτα, ότι ήθελε να ξεκαβαλικεύει το παιδί, πάει και του λέει με θυμό: «Βρε δω μου τήνε τη πεντάμορφη!»

Το παιδί πήγε να του την αφήσει, μα κείνη, σαν είδε το σπανό, τον άρχισε με θυμό και του είπε να φύγει από τα μάτια της, γιατί κείνος είναι άντρας της που την ήφερε.

Τότες ο σπανός αρπάζει το παιδί από τα πόδια και το πετάει από τα πεντένια του κάστρου και το σκότωσε.

Τρέχει τότες η πεντάμορφη, παίρνει το λειψανό του και αρχίησε με τ' αδανάτο νερό, με κάτι λόγια μαγικά, και το ανάστησε.

«Αχ,» λέει, «εμπόρεσα να σ' αναστήσω, κι ας πάει!»

«Μα τι,» λέει το παιδί σαστημένο. «Ήμουνα πεθαμένος;»

«Ναι,» του λέει κείνη. «Σε σκότωσ' ο σπανός, κι εγώ σ' ανάστησα.»

Τέλος πάντων, είδε το παιδί πως ετελείωσε πια ο όρκος του, γιατί πέθανε και γύρισε, και πάει στο βασιλιά και του τα μαρτύρησε ούλα και του 'δειξε και την πιστόλα.

Τότες ο βασιλιάς διάταξε να δέσουνε το σπανό σε τέσσερα άλογα και να τονε σκοτώσουνε έτσι.

Επάντρεψε ύστερα τη πεντάμορφη του κόσμου με το παιδί του, εκάλεσε και τη μάνα του, κι εκάτσανε κείνοι καλά κι εμείς καλύτερα.

Τα χρυσά μήλα του βασιλιά

Τον τζαρόν της αστοιάς, που είδεν πείναν στον τόπον μας, ο τζόρης μας εφόρτωσεν το γαδούριν του κρασίν τζ' ελάμησεν με άλλους χωρκανούς να πιν στην χώρα να το πουλήσουν, για να 'γοράσουν πράματα που εν έσει ο τόπος μας, σαν αλεύρι, ρύζι, ζάχαρη τζαι φουμίν. Εκάμνασιν τρεις μέρες να παν τζαι να 'ρτουν. Την τρίτην ημέραν, όσον τζ' εσκοτείνιαζεν, εκάτσανε τζ' εκαρτερούσαν με τον τζόρην μας πόν νά 'ρτει να μας φέριε πούλλαν να φάμεν τζ' ύστερα να τζομηθούμεν. Καρτέρα καρτέρα, παραπάνω εσκοτείνιαζεν τζ' εκαρτερούσαμεν εμείς. Η μαμμού μας τζαι τέσσερις εμείς καθούμασιν γύρω 'πού την φωθκιάν τζ' εβράζαμεν. Η μαμμού μας, άμα είδεν πως αρκούσεν νά 'ρτει ο τζόρης μας, λαλεί μας: «Να σας πω έναν παραμύθιν, για να μεν νυστάξομεν.» Τζαι άρτζέψεν το παραμύθιν τούτον που 'ν να σας πω τωρά. Αρκίησεν με τούτα τα λόγια:

Κοτζήνη κλωστή κλωσμένη,

στην ανέμην τωμμένη,

δώσ' της πάσση, κλόσση να γυρίσει,

παραμύθιν ν' αρκινήσει.

ΜΙΑ βολάν τζαι έναν τζαρόν είδεν έναν βασιλέαν που 'δεν ένα περβόλιν γεμάτον δεντρά πολλών λογίων που κάμναν πολλά καλά φρούτα. Στον καλλύττερον τόπον του περβόλιού είδεν έναν δεντρόν που έκαιμεν χρυσά μήλα. Το εσταππίζεν τακτικά τζαι επότιζεν το πάντα. Εφορτώννետον κάθε χρόνον καρπούς, που τους ελαλούσαν «χρυσά μήλα του βασιλιά». Άμα ήρτεν ο τζαρός που ψηθήκαν τα μήλα, έκοφκεν ο βασιλέας τζαι έτρωνε τζαι ευκαριστίετον πολλά.

Μιαν νύχταν που έκαιμεν περίπατον ο βασιλιάς, επήεν τζαι στο περβόλιν που ήταν το δεντρόν 'πού τα χρυσά μήλα για να το περιχάρει, που γυάλλιζαν τα χρυσά μήλα. Σαν έστεκεν τζαι εδώρεν, άκουσεν έναν κατόισαριμιόν, τζαι ειεν έναν όσριν τζ' εποταβρίστην τζαι έκοψεν έναν χρυσόν μήλον τζαι έφυνε. Τούτον το πράμαν εσυνέχισεν πολλές φορές, τζ' εχάννետον κάθε μέρα τζαι έναν μήλον.

Ο βασιλέας είδεν τρεις γιοϋδες, τζαι εφώναξέν τους τζαι είπεν τους ιντα 'ν που γίνεται στο περβόλιν όπου ήταν η μηλιά με τα χρυσά μήλα. Ο βασιλιάς είπεν στον μιáλον γιον του να πάει την νύχτα να γλέπει να πιάσει τον κλέφτην. Την άλλην νύχταν ο μιáλος γιος του βασιλέα έπιασεν τον όσιπέττον του τζ' επήεν τζαι εκάτσανε 'πού κάτω